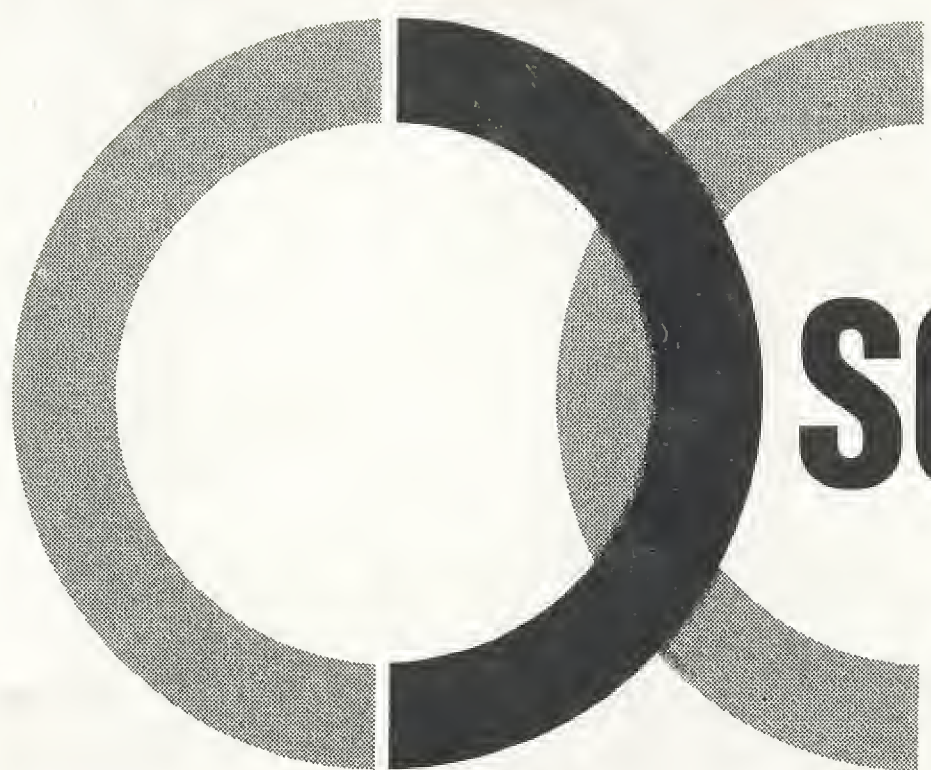

schakels

20
+10c

NEDERLANDSE ANTILLEN

postzegels van de nederlandse antillen

inhoud

jaargang 1973, NA 60

auteur: J. J. M. Kiggen

Omslag. Kinderzegel (vergroot)
N.B. Alle zegels op de binnenpagina's zijn gereproduceerd op 90 % van [illegible] ware grootte.

algemeen

In vroeger tijden, ver voor de tijd dat men in de rijksdelen overzee van ons koninkrijk postzegels kende, was er in het Caraibisch gebied geen sprake van een geregelde postdienst, laat staan van enig gecontroleerd postvervoer. Brieven voor en van het gebied werden veelal door scheepskapiteins meegevoerd en rechtstreeks of via tussenpersonen overgedragen. Van 1621–1791 was de hele West-Indische postaangelegenheid in handen van de 'Geoctroyeerde West-Indische Compagnie'. Brieven van Curaçao en de andere eilanden waren afgestempeld in Amsterdam of Middelburg met een speciaal 'WIC'-handstempel.
Tijdens de Napoleontische periode hebben de Engelse bezetters van onze Antillen er een aan redelijke eisen voldaan hebbende postdienst ingevoerd. In die tijd waren poststempels van Britse makelij in gebruik. Nadat de gebieden in 1815 weer onder Nederlandse vlag waren geplaatst kwam pas in 1825 het postreglement tot stand waarbij het beheer over de posterijen aan een gouvernementsambtenaar werd overgedragen. O.a. werd daarin bepaald dat alle door schepen aangevoerde brieven moesten worden gesteld in handen van een ambtenaar met de titel van oppervisitateur, die de stukken bij de postdienst had te bezorgen. Geadresseerden konden hun correspondentie aldaar afhalen of laten bezorgen. Bleef een stuk langer dan een dag op het kantoor liggen dan werd het ambtshalve tegen betaling van strafport thuis bezorgd. De eerste officiële Nederlandse afstempeling is bekend uit 1816.

Een brief naar Nederland kostte destijds 1,20 Cur. gulden, terwijl voor correspondentie van Nederland naar de West een bedrag van 4 gulden moest worden neergeteld. Overigens maakten velen – hoewel zulks sinds 1858 verboden was – toch ook gebruik van andere vervoersmogelijkheden. De tijden veranderen nauwelijks!!

Invoering

De invoering van postzegels heeft in de landen waar die kleine waardepapiertjes in zwang kwamen, vele veranderingen ten goede in de communicatie en zeker ook in het beter functioneren van de postdiensten gebracht. De invoering van de postzegels is overigens niet zonder pijn en teleurstelling gegaan. Dat ondervond op de eerste plaats Sir Rowland Hill, de man op wiens instigatie in 1840 in Engeland de eerste echte postzegels in gebruik werden genomen. Het algemeen tot dan toe geldende principe 'betaling van de transportkosten bij ontvangst door de geadresseerde' – hetgeen tevens een veiligheidsmaatregel was om er van verzekerd te zijn dat het stuk inderdaad werd afgeleverd – was maar moeilijk bij het publiek te vervangen door het systeem 'vooraf betalen door middel van postzegels'. Behalve uit die traditionele overwegingen was het publiek ook wat terughoudend om redenen van 'politesse'. Immers het was altijd zo geweest en de ontvanger van een brief zou misschien kunnen denken dat de afzender hem niet in staat achtte de portokosten te betalen.

6 CENT 6
CURAÇAO
CURAÇAO

CURAÇAO
2½
CENT

CURAÇAO
1898
1948
6 C

1813-1963
25 c
NEDERLANDSE
ANTILLEN

12½
C
CURAÇAO

7½+
NEDERLANDSE
ANTILLEN
2½

1937
1962
25c
NEDERLANDSE ANTILLEN

NEDERLANDSE ANTILLEN 1965
25C

45

NED·ANTILLEN
WATERSNOOD
NEDERLAND

STATUUT VOOR HET
KONINKRIJK
NEDERLAND·NEDERLANDSE ANTILLEN·SURINAME
7½ C
XV-MDCCCCLIV-XII

1954·AUTONOMIE·1959
20c
NEDERLANDSE ANTILLEN

NEDERLANDSE ANTILLEN
25c
10 JAAR STATUUT
1954-1964

NEDERLANDSE ANTILLEN
RODE KRUIS 6C+2

NEDERLANDSE ANTILLEN
CARAIBISCHE ZEE
7½c
+5c
1957 · VIIIe MIDDENAMERIKAANSE · 1957
EN CARAIBISCHE VOETBALKAMPIOENSCHAPPEN

INTERNATIONAAL GEOFYSISCH JAAR
NEDERLANDS GEODETISCH ASTRONOMISCH STATION
CURAÇAO
1957
1958
AMERIKAANS KUNSTMAAN WAARNEMINGS-STATION
15 c
NEDERLANDSE ANTILLEN

NEDERLANDSE ANTILLEN
20c
Caraibische Organisatie

30c
ARUBA
NEDERLANDSE ANTILLEN

BONAIRE 50c
NEDERLANDSE ANTILLEN

CURAÇAO 8c
NEDERLANDSE ANTILLEN

SABA 10c
NEDERLANDSE ANTILLEN

ST EUSTATIUS 35c
NEDERLANDSE ANTILLEN

ST MAARTEN 12c
NEDERLANDSE ANTILLEN

Ook in ons land waar in 1852 de eerste postzegels werden geïntroduceerd, keek het publiek geruime tijd tegen die postzegels aan. Men behoefde ze ook niet direct te gaan gebruiken. In 1870 hebben dwangmaatregelen in de vorm van 'strafportzegels' de omschakeling zeker een handje geholpen. Overigens was en is men niet verplicht zijn post bij vooruitbetaling te frankeren. Maar doet men het niet dan betaalt de ontvanger de kosten, verhoogd met een extra-port, voor zover hij het stuk niet weigert.
Wanneer kregen nu de Antillen hun eerste postzegels? Ter gelegenheid van de opening van de Koloniale Staten van Curaçao op 13 mei 1873 zei de gouverneur o.a.:
'De invoering van postzegels waarvan de dezerzijds aangevraagde hoeveelheid bereids is ontvangen, zal – naar ik mij vlei – spoedig kunnen geschieden en daardoor aan een meermalen geuiten wensch worden tegemoetgekomen . . . . .'
Achter de zacht maar toch duidelijk uitgesproken opmerking van de gouverneur gaat wel wat verdriet en ergernis schuil dat de zegels voor zijn gebiedsdeel zo laat beschikbaar kwamen. Te meer omdat Nederlands Oost-Indië al in 1864 over eigen zegels beschikte.
Maar op 23 mei 1873 was het dan toch zo ver dat de eerste zending van zes zegels in de waarden van 2½ tot 50 cent met de beeltenis van koning Willem III naar links gekeerd, in omloop konden worden gebracht. Of eigenlijk was het al de tweede zending. De allereerste zegels, die voor Curaçao waren bestemd, liggen ergens op de bodem van het Kanaal. Het schip 'Sophia Maria' waarmee die zending in januari 1873 naar de West had moeten worden gezonden, leed in het Kanaal schipbreuk. In allerijl moest bij de drukkerij in Haarlem een tweede druk worden aangemaakt en die is met de 'Zeevaart' veilig en nog net op tijd in Willemstad gearriveerd.

Uitbreiding

Het assortiment zegels werd al spoedig uitgebreid, zodat in 1889 twaalf zegels in de waarden van 2½ ct tot 2½ gld* met dezelfde beeltenis van Willem III in omloop waren . In de jaren 1889-1891 verschenen 5 zegels in de waarden van 1 tot 5 cent van het zogenaamde cijfertype.
Na de dood van Willem III (1890) werden in 1892 zegels uitgegeven met de beeltenis van – destijds nog – prinses Wilhelmina en na 1898 met die van koningin Wilhelmina*. De eerste zegels waarop de beeltenis van koningin Wilhelmina prijkte, droegen het opschrift 'Kolonie Curaçao'. Op de later uitgebrachte zegels werd het woord 'kolonie' achterwege gelaten, terwijl sinds 1949 de landsnaam 'Nederlandse Antillen' de zegels indentificeert. Zegels van een nieuw cijfertype zagen in 1915 en 1936 het licht.
Postzegels – ik noemde ze al zo in de aanvang – zijn in beginsel waardepapiertjes, een soort kwitanties wegens vooruit betaalde vrachtkosten. Het is daarom dat zij vooral in hun oervorm een waardige indruk dienden te maken. Meestal door de beeltenis van het staatshoofd, van het rijkswapen of van wat eenvoudiger allure met gebruikmaking van een waardecijfer hetgeen nog meer het kwitantie-idee naar voren brengt.
De zegels van de Nederlandse Antillen (of voordien van Curaçao) vertoonden dan ook meer dan 60 jaar nagenoeg uitsluitend dit waardig beeld. Zij nemen daarmee overigens bepaald geen uitzonderingspositie in in vergelijking met andere landen waar de postzegel-historie eveneens een min of meer respectabele leeftijd achter de rug heeft.

Functies

Langzaam aan echter kregen de postzegels naast of liever tegelijk met die oorspronkelijke functie van kwitantie ook van boodschapper, van ambassadeur. Immers vooral na de oorlog 1940–1945 is de wereld steeds maar kleiner geworden, afstanden werden steeds betrekkelijker, men kan wel zeggen dat iedereen over de hele wereld zijn contacten heeft, persoonlijke of zakelijke. Het is on-

* zie afgebeelde postzegels

ze postzegel die de schriftelijke relaties tot stand brengt en onderhoudt. Was het dan niet logisch die brenger van berichten waar veler ogen op vallen, zelf ook een boodschap mee te geven van het land van herkomst omtrent de identiteit er van, de geschiedenis, de cultuur, de produkten, het doen en laten en – ook door de uiterlijke verschijning van de postzegel zelf – omtrent het grafisch en artistiek kunnen van zijn land van oorsprong? Deze publiciteitsfunctie – mag ik ze zo noemen – was des te aantrekkelijker omdat ze zonder extra-kosten haar doel kan bereiken.
Hoewel deze nevenfunctie voor de zegels van de Nederlandse Antillen eigenlijk pas sinds 1948 goed van de grond kwam, verschenen in de dertiger jaren toch al zegels, die afweken van de tot dan uitgegeven staatshoofd- en cijfertype-zegels.
In het hierna volgende hoop ik aan de hand van de in de loop der jaren door de Nederlandse Antillen (en voorheen door Curaçao) uitgegeven zegels verschillende aspecten van dat koninkrijksdeel te laten zien onder het motto 'De Nederlandse Antillen gezien door zijn postzegels'.
Die gezichtspunten zouden als volgt gerubriceerd kunnen worden: geschiedenis, de eilanden, religie, onderwijs en charitas, industrie, handel, verkeer, toerisme, sport en internationale contacten.
In verband met het feit dat in de Nederlandse Antillen sinds 1873 thans ongeveer 450 postzegels in omloop zijn gekomen, konden niet al die zegels als illustratie in deze uitgaaf worden opgenomen. Voor zover daarvoor op de speciale illustratie-pagina's wel gelegenheid was, is bij het onderwerp een sterretje geplaatst.

NEDERLANDSE
ANTILLEN
12½C
CURAÇAO

NEDERLANDSE ANTILLEN
6C
1499 CURAÇAO 1949

CURAÇAO
1 C
WILLEM USSELINX
1634·1934

CURAÇAO
2½ C
FREDERIK HENDRIK
1634·1934

CURAÇAO
10 C
JACOB BINCKES
1634·1934

1634·1934
27½ C
CORNELIS EVERTSEN DE JONGSTE
CURAÇAO

ANTILLEN
NEDERLANDSE
40C
P. L. BRION

NEDERLANDSE ANTILLEN
20c
1777
1817
MANUEL CARLOS PIAR

NEDERLANDSE
25c
ANTILLEN

JUAN ENRIQUE IRAUSQUIN
1904 1962
30c
NEDERLANDSE
ANTILLEN

historie

De historie van de eilandengroep kan aan de hand van enige zegels geïllustreerd worden. Toen Columbus nederzettingen op de kust van Zuid-Amerika had ingericht en Spanjaarden zich er genesteld hadden, kwam de Spaanse koning nogal wat kritiek op het beleid van Columbus ter ore. Ferdinand zond daarom Alonso de Ojeda* samen met Amerigo Vespucci op onderzoek uit. Deze heer Ojeda zou onderweg naar Zuid-Amerika in 1499 Curaçao ontdekt hebben. Op de eerste zegels met het opschrift 'Nederlandse Antillen' uit 1949 staat deze ontdekker met de West-Indiëvaarder 'Santa Maria'* afgebeeld. Het Nederlandse gezag is op Curaçao officieel in 1634 gevestigd. De grondslag daarvoor is door de West-Indische Compagnie gelegd waarvan W. Usselinkx de oprichter was. Men wilde in de West ter bescherming van de Nederlandse handelsbelangen een marine-basis stichten. Daartoe werd een vloot van vier schepen uitgerust onder Jan van Walbeek ten einde Curaçao in handen te krijgen. Op 29 juli 1634 zeilden ze de St.-Annabaai binnen en werd Willemstad genomen. Een van de eerste taken was de bouw van het zogenaamde Waterfort; de oude muren er van zijn nog te zien op een zegel van 1957 met de afbeelding van het hotel Curaçao.
Toen Curaçao eenmaal in Nederlands bezit was, diende dit op last van Frederik Hendrik tot elke prijs behouden te blijven. Degenen, die bij de verovering en het behoud van het eiland nauw betrokken waren, staan afgebeeld op een zestal postzegels in 1934 uitgegeven, toen het derde eeuwfeest van de vestiging van het Nederlands gezag aldaar werd herdacht. U zult daarop aantreffen: Willem Usselinkx* (1567–1647), Frederik Hendrik* (1584–1647) en voorts Jan Binckes* (overl. 1677) en Cornelis Evertsen de Jonge* (1628–1679), die o.a. St.-Eustatius en later New-York hebben veroverd.

Brion en Piar

Als laatste komt op dit zestal zegels voor P. Louis Brion* (1782-1821), die overigens ook nog voorkomt op een postzegel in 1971 ter herdenking van het feit dat Brion 150 jaar geleden overleden was.
P. L. Brion werd op Curaçao geboren als zoon van een rijke koopman. Al op jeugdige leeftijd reisde hij naar Amsterdam. Amper 17 jaar vocht hij bij de Bataafse jagers tegen de Engels-Russische invasielegers bij Bergen en Castricum. Hier werd hij krijgsgevangene van de Engelsen. Na zijn vrijlating trok hij naar de Verenigde Staten en studeerde zeevaartkunde. Ook op Curaçao heeft Brion zich in de strijd onderscheiden.
Samen met Piar heeft hij verscheidene keren de Engelse aanvallen afgeslagen. Een van zijn heldendaden verrichtte hij rond het fort Beekenburg, afgebeeld op een zegel uitgegeven in 1953 ter gelegenheid van het feit dat het fort 250 jaar geleden tijdens het gouverneurschap van Nicolaas van Beeck werd gebouwd. Brion heeft daar als commandant van de schutterij de Engelsen onder Murray in 1805 letterlijk in zee gedreven.
De genoemde Piar was Manuel Carlos Piar*,

* zie afgebeelde postzegels

die in 1777 op Otrobanda werd geboren. Hij was eveneens een ware vrijheidsstrijder. Zijn standbeeld staat in Willemstad op het Piarplein tegenover zijn oude strijdmakker op het plein aan de St.-Annabaai, het Brionplein. Ondanks het feit dat zij elkaar thans in de ogen kunnen zien, heeft een krijgsraad onder voorzitterschap van L. Brion Piar in 1817 ter dood veroordeeld. Ook deze Piar werd ter gelegenheid van de herdenking van zijn 150e sterfdag in 1967 met een zegel geëerd.

Slavenhandel

Het was vooral ten behoeve van de Zuid-Amerikaanse koloniën dat Spanje volop arbeidskrachten van node had. Eeuwenlang maakte men daarvoor gebruik van geïmporteerde slaven o.a. uit Afrika. Curaçao had een vermaarde slavenmarkt waar soms wel 15.000 van die ongelukkigen in voorraad waren. Zij gingen voor een prijs van f 250,– van de hand naar Zuid-Amerika. De slavenhandel werd in 1818 verboden en in 1863 officieel afgeschaft. Wegens dit feit verscheen in 1963 een herdenkingszegel met de afbeelding van een gestyleerde duif met vredestak.
De herdenking van de 300e stichtingsdag van het korps Mariniers dat in de loop van de eeuwen van zijn bestaan de Nederlandse belangen waar ook ter wereld heeft verdedigd, was een goede aanleiding een passende bijzondere zegel uit te geven in 1965.
1869 was voor de rechtsorde van het land een belangrijke mijlpaal. Op 1 mei van dat jaar was de codificatie op het hele terrein van de rechtspraak afgesloten, terwijl tevens de instelling van een Hof van Justitie* op Curaçao een feit was geworden. Voordien was er slechts een Hof van Justitie in Suriname dat ook voor Curaçao als appèlcollege gold. Beide feiten werden met bijzondere zegels in 1969 herdacht.
Twee moderne Antilliaanse staatslieden werden in 1972 met de uitgifte van postzegels geëerd. Zo verscheen een zegel met het portret van Juan Enrique Irausquin* (1904–1962), die op Aruba werd geboren. Hij was lid van het Antilliaans parlement en werd in 1956 minister. Irausquin had een werkzaam aandeel aan de Rondetafelconferenties die in 1954 tot de zelfstandigheid van zijn land binnen het koninkrijk hebben geleid. De andere staatsman was M. F. Da Costa Gomez (1907–1966), die in zijn politieke loopbaan van 1951–1954 minister-president is geweest. Tot zijn dood was hij nog gedeputeerde voor het gebied Curaçao

Koninklijk huis

De geschiedenis van de Nederlandse Antillen is natuurlijk niet los te zien van de relaties die tussen dat land en Nederland bestaan. Exponenten van die betrekkingen zijn terug te vinden zowel op de Antilliaanse als op de Nederlandse zegels. Het sterkst spreekt die verbondenheid natuurlijk op die zegels waarop leden van ons koninklijk huis staan afgebeeld. De beeltenis van het staatshoofd is vele malen te zien op de permanente zegels, die ik al in de aanvang beschreef. Belangrijke feiten uit onze vaderlandse geschiedenis maar vooral de gebeurtenissen rond de leden van ons vorstenhuis zijn in een sfeer van echte aanhankelijkheid met toepasselijke zegels herdacht en meegevierd. Zo verscheen in 1933 een herdenkingszegel wegens het feit dat Willem van Oranje, de vader des vaderlands, 400 jaar geleden werd geboren; ook het feit dat Nederland na de Napoleontische tijd zijn onafhankelijkheid verwierf werd in 1963 met een zegel gevierd waarop de eedsaflegging van Willem I* staat afgebeeld. Uiteraard dienen nog vermeld te worden de zegels, die het 25, 40 en 50-jarig regeringsjubileum van koningin Wilhelmina hebben herdacht.
Ik noem u voorts de volgende zegels, die meer direct betrekking hebben op ons koninklijk huis en zijn leden: 1943 het kroonprinselijk paar met hun drie kinderen op bezoek bij koningin Wilhelmina*; 1955 het bezoek van koningin Juliana en prins Bernhard*; het zilveren huwelijksjubileum van dit

paar in 1962*; het bezoek dat prinses Beatrix* aan de West bracht in 1965; het huwelijk van prinses Beatrix met prins Claus (1966); de zestigste verjaardag van prins Bernhard* in 1971.
Tijdens de laatste oorlog verschenen acht luchtpostzegels met een toeslag voor het Prins Bernhardfonds, terwijl in 1946 het medeleven van de Antillen met de noden in Nederland en Ned. Oost-Indië bleek uit vele toeslagzegels, die werden uitgegeven. Een drietal toeslagzegels ten bate van de Nationale Inspanning Welzijnszorg Indië (NIWIN) in 1947 en een toeslagzegel ter gelegenheid van de watersnood in 1953* gaven eens te meer blijk van de lotsverbondenheid met andere rijksdelen.

Statuut

De afkondiging van het 'Statuut voor het Koninkrijk' op 15 december 1954 betekende in de geschiedenis van de Nederlandse Antillen het begin van een geheel nieuwe rechtsorde. Het gebied werd daarmede een gelijkberechtigd rijksdeel binnen het verband met het koninkrijk der Nederlanden. Niet alleen ter gelegenheid van de plechtige afkondiging van het statuut bestond aanleiding tot uitgifte van een herdenkingszegel* maar evenzeer bij elke lustrumviering in 1959*, 1964* en 1969. Op de drie zegels, die daartoe bij het vijfjarig bestaan in 1959 werden uitgegeven staat de Antilliaanse vlag afgebeeld. De daarin voorkomende zes sterren duiden op de zes eilanden waaruit het rijksdeel is samengesteld.
Deze laatste zegel, die alle zes eilanden symboliseert vormt een goede overgang naar de voorhanden postzegels, die daarover meer gedetailleerde informaties verstrekken.
Er zijn een vijftal emissies sinds 1942 in omloop gebracht waarop landkaarten als afbeeldingen voorkomen waaruit op de eerste plaats de geografische ligging van de eilanden is af te lezen. Van de reeks luchtpostzegels uit 1942 tonen drie zegels de ligging van de ABC-eilanden en drie andere het hele Caraibische gebied. Een zegel gewijd aan Midden-Amerikaanse en Caraibische voetbalkampioenschappen*, die in 1957 werden gespeeld, geeft een overzicht van deze gebieden. In hetzelfde jaar verscheen een zegel ter gelegenheid van het internationaal Geofysisch jaar* waarop een landkaart van het eiland Curaçao staat afgebeeld. Een overzichtskaart van het hele Caraibisch gebied* vindt u tenslotte ook nog op twee bijzondere zegels, uitgegeven in 1964.

eilanden

Sinds 1943 zijn vele postzegels verschenen, die details of overzichtsopnamen van de eilanden te zien geven. Ten aanzien van de Bovenwindse eilanden wijs ik op de volgende emissies.

Saba, dat een rotseiland is, wordt in 1943, 1957 en 1958* als zodanig afgebeeld op de zegels. De door de vrouwen beoefende kunstnijverheid is in de vorm van zeer mooi kantwerk te zien op een zegel van 1965. The Bottom, de plaats waar de eerste Nederlanders in de 17e eeuw hun houten huizen bouwden komt voor op een zegel uit 1972.
St.-Maarten, het eiland dat we sinds 1718 met Frankrijk delen, is het grootste van deze drie eilanden. Door zijn klimaat en ligging is het een ideaal toeristenoord.
Zegels uit 1943 en 1957 geven indrukken over het landschappelijk schoon van St.-Maarten. De typisch houten huizen (1958)* en het 340 jaar oude fort Amsterdam (1972) behoren tot de aantrekkelijkheden voor de vreemdelingen evenals de rijkdom aan kreeften (1965), welke laatste ook een belangrijk exportartikel is.
St.-Eustatius was in de 17e eeuw het belangrijkste handelscentrum van het Caraibisch gebied en stond bekend als de 'gouden rots'. Er zijn thans ook nog veel aanknopingspunten met de vroegere welvaart terug te vinden. Om te beginnen het fort Oranje (op postzegels van 1943, 1961* en 1972) bij de hoofdplaats Oranjestad. De hier genoemde herdenkingszegel* van 1961 waarop het fort te zien is herinnert aan een gebeurtenis op 16 november 1776, die op een politiek incident is uitgelopen.
Op die dag voer namelijk het Amerikaanse schip 'Andrea Doria' te haven van Oranjestad binnen met de oorlogsvlag van de nieuwe Amerikaanse republiek in top.
De Nederlandse commandant liet de saluutschoten van het schip beantwoorden en hiermede werd Nederland de eerste mogendheid die de souvereiniteit van de Amerikaanse opstandelingen erkende. Dat zinde de Engelsen, die de rebellen bevochten, helemaal niet. Zij kwamen dan ook in 1781 wraak nemen. De Engelse admiraal Rodney plunderde de stad en stak de pakhuizen in brand.
St.-Eustatius heeft ook eens bezoek gehad van admiraal M.Azn de Ruijter*. Dat was in 1666 toen hij het eiland van de Engelse overheersing bevrijdde. Een gedenksteen en een herdenkingspostzegel uit 1966 herinneren aan zijn kort doch hevig bezoek aan het eiland. Monumenten en gebouwen, die op het eiland nog rijkelijk voorhanden zijn staan afgebeeld op zegels uit 1957, 1958 en 1965.

ABC-eilanden

Ook de ABC-eilanden Aruba, Bonaire en Curaçao mogen zich ruim verheugen in de belangstelling die de postzegels in de loop der jaren er aan besteed hebben. De hoofdstad van *Aruba*, ook Oranjestad geheten, de oude vuurtoren Willem III, de Hervormde kerk uit 1865*, de vreemde divi-divi-bomen zijn weergegeven op zegels, verschenen in de jaren 1943, 1958 en 1965. Aan de indienststel-

* zie afgebeelde postzegels

ling van de water-distillatie-inrichting en de huizenhoge watertoren herinneren zegels van 1959 en 1972. De voor het eiland zo belangrijke olie-raffinaderijen* van de Lago Oil and Transport Cy (Esso-concern) te St.-Nicolaas en de Chemische Industrie die sinds 1963 de economie van het eiland heeft ondersteund kunt u terugvinden op zegels uit resp. 1955 en 1963.

Dat het eiland *Bonaire* beroemd is om zijn fraaie flamingo's kunt u ook al gewaarworden uit de in 1958*, 1965 en 1972 uitgegeven postzegels waarop zij parmantig paraderen. Aan de hoofdstad Kralendijk werd al in 1943 een zegel gewijd.

Het eiland *Curaçao* komt alfabetisch het laatst aan de beurt maar daarom is het zeker niet het onbelangrijkste van de zes Antillen. Dat valt overigens ook al af te leiden uit het aantal zegels dat aan Willemstad en de verschillende aspecten van het eiland aandacht besteedt.

De 'Emmabrug'*, die men wel het handelsmerk of vignet van de hoofdstad Willemstad zou kunnen noemen en die de stad in de twee delen Otrobanda en Punda verdeelt, mag natuurlijk niet ontbreken. Zij is te zien op de zegels van 1956 en 1972. Voorts heeft de postadministratie van de Nederlandse Antillen drie emissies gewijd aan oude bouwwerken, die op het eiland en in de stad te vinden zijn. Het gouvernementsgebouw uit de 18e eeuw aan de Parade binnen het fort Amsterdam is wel erg klein op een zegel uit 1943 gereproduceerd. Een rijtje huizen met fraaie oud-Hollandse gevels komt voor in de permanente serie zegels van 1958-59.* Maar voor de allermooiste specimina van typische gebouwen en huizen verwijs ik u naar een bijzondere serie van vijf zegels, die in 1959* uitkwamen. Het zijn deze en vele andere overblijfselen uit vroeger jaren in stad en land, die Monumentenzorg van Curaçao onder zijn hoede heeft genomen.

De afgebeelde huizen zijn van oorsprong woonhuizen van de vroegere slavenhandelaren. Later werden zij tot koopmanswoningen. Het landhuis 'Zeelandia' dateert uit de tweede helft van de 18e eeuw. Pachi de Sola, het kantoor waarin de burgerlijke stand was ondergebracht stamt uit de 19e eeuw. Op het Molenplein op de nummers 18 en 19 is een fraai koopmanshuis uit 1750 te vinden. Aan het Waaigat staat een 19e eeuws herenhuis met vijf prachtige dakkapellen. Het zal daaraan wel zijn naam de 'vijf zinnen' te danken hebben. Meer buiten de stad ligt de op de laatste zegel afgebeelde villa, geheten 'Brievengat' uit de 18e eeuw.

Olie en haven

Een bijzonder belangrijk element in de economie en werkgelegenheid van het eiland is de olie-industrie, die de Koninklijke Shellgroep in 1915 op Curaçao vestigde. Het betreft de raffinage van de ruwe olie, die voornamelijk uit Venezuela afkomstig is. Ter gelegenheid van het feit dat de werkzaamheden 50 jaar geleden waren begonnen hebben de posterijen drie zegels uitgegeven in 1965. Achtereenvolgens zijn afgebeeld: de katalytische kraak-installatie, de oliehaven van Willemstad met de Shell-tanker Asprella*, in 1959 gebouwd en de distillatie-installatie.

Willemstad, dat een van de drukste wereldhavens genoemd mag worden, moet met zijn haven-installaties gelijke tred houden om aan de concurrentie van de wereld het hoofd te kunnen bieden. Sinds 1972 bezit het met zijn 280 m lange droogdok, dat een capaciteit van 120.000 dwt heeft, het grootste droogdok van het westelijk halfrond. Ter gelegenheid van de ingebruikneming van het 'Droogdok Curaçao' in 1972 werd een bijzondere postzegel* in omloop gebracht waarop de haven-installaties te zien zijn.

internationale contacten

Op 30 oktober 1946 werd uit vertegenwoordigers van de volgende bij het Caraibisch gebied belanghebbende landen: Frankrijk, Groot-Brittannië, Nederland en de Ver. Staten de zogenaamde Caraibische Commissie samengesteld ter bevordering van de sociale, culturele en economische ontwikkeling van het gebied.
In 1961 werden door de in dit gebied gelegen landen zelf w.o. de Nederlandse Antillen, de Caraibische Organisatie – met een besturend lichaam de Caraibische Raad – met praktisch dezelfde doelstellingen opgericht. In de loop der jaren werden zowel aan de oude als aan de nieuwe organisatie nog al wat postzegels gewijd door de posterijen van de Nederlandse Antillen: 1954 de toeristische commissie, 1955 ter gelegenheid van de jaarvergadering, 1956 wegens het tweede lustrum, 1957 wegens een congres voor geestelijke volksgezondheid, 1963 en 1964 ter gelegenheid van respektievelijk het vierde en vijfde congres.
Ook aan de organisaties in wereldverband en hun acties heeft men herdenkingszegels gewijd. Ik noem u de aanleidingen daartoe: 75 jaar Wereldpostvereniging*, Internationaal Geofysisch Jaar 1957*, 1963 Anti-Honger Campagne van de FAO, 1965 het 100-jarig bestaan van de Internationale Telecommunicatie Unie*, 1966 ICEM-vluchtelingen vervoer-aktie, en 1969 50-jarig bestaan van de Internationale Arbeidsorganisatie*.
Op het gebied van scheepvaart, luchtvaart en radio-verkeer werd eveneens een aantal herdenkingszegels in omloop gebracht. Een emissie uit 1952 met een toeslag onder het motto 'zeemanswelvaren'* omvat vijf zegels met motieven ontleend aan het zeemansleven.
Van de in ons land welbekende vereniging 'Onze Vloot' werd op 30 april 1907 ook op Curaçao een afdeling opgericht. Ter gelegenheid van het 60-jarig bestaan van die afdeling gaven de Nederlandse Antillen in 1967 een viertal herdenkingszegels uit met afbeeldingen van de volgende schepen: Hr. Ms. Gelderland*, het zeilschip 'De Pionier', het ss. Oscilia (Engels) en de Santa Rosa (Ver. Staten).

Luchtverbindingen

Het eilandenrijk dat de Nederlandse Antillen omvat, is uiteraard sterk afhankelijk van luchtverbindingen. Vier bijzondere zegels op het terrein van de luchtvaarthistorie werden in 1959 uitgegeven ter herdenking van de befaamde Snipvlucht in 1932.
Dat reeds in 1929 een watervliegtuig van de PAA onder gezagvoerder Walter Ormsby in de geregelde luchtverbinding van Noord- naar Zuid-Amerika ook de Nederlandse Antillen aandeed is herdacht met twee zegels, die in 1964 verschenen zijn.
Het vijfjarig bestaan van de ALM (Antilliaanse Luchtvaart Mij) die in 1964 werd opgericht als verlengstuk van het vliegbedrijf van de KLM in het Caraibisch gebied werd met drie zegels gevierd. De afbeeldingen betreffen vliegtuigen* uit de vroegere en huidige luchtvloot van de maatschappij.

* zie afgebeelde postzegels

Dat het eiland Curaçao al in 1908 over een radio-kuststation met de zender PCJ beschikte betekende dat het destijds aan de spits van de radio-telegrafie-ontwikkeling van het hele Caraibisch gebied stond. In 1926 kwam het dagelijks contact met Den Haag tot stand, terwijl men in datzelfde jaar radio-telegraafsignalen van Willemstad naar Java (een afstand van 20.000 km) kon overbrengen. Een herdenkingszegel gewijd aan het jubileum van 'Landsradio'*, zoals het genoemd werd, verscheen in 1958.
In 1964 vestigde zich Trans World Radio, een religieuze Amerikaanse beweging op Bonaire, waaraan in 1970 ter gelegenheid van het eerste lustrum van de uitzendingen een tweetal zegels is gewijd.
Radio Nederland Wereldomroep dat aanvankelijk met deze TWR een contract had voor relayering van zijn programma's in het Caraibisch gebied, bouwde nadat gebleken was dat die programma's bijzonder werden gewaardeerd, een eigen krachtige zender op Bonaire. Ter gelegenheid van de indienststelling van dit relay-station in maart 1969 verscheen een bijzondere zegel* met de afbeelding van het eiland omgeven door radio-golven.

onderwijs, religie, charitas, sport en toerisme

Toen door het wegvallen van de verbindingen met Nederland tijdens de tweede wereldoorlog voor jongelui de gelegenheid ontbrak voorbereidend hoger onderwijs in Nederland te gaan volgen – hetgeen voordien gebruikelijk was – werd tot noodzaak hetgeen reeds enkele jaren als verlangen leefde: een eigen Antilliaans middelbaar onderwijs. En zo werd in 1942 de Algemene Middelbare School (AMS) in het leven geroepen. Thans zijn er vier scholen voor de jeugd voorhanden. Met een serie van vier bijzondere zegels werd in 1967 het 25-jarig bestaan van het M.O. herdacht. Op de zeer geslaagde zegels zijn de uit de middeleeuwen bekende symbolen van de 'Zeven Vrije Kunsten' weergegeven: grammatica, rhetorica, dialectica, arithmetica, geometria, astronomica en musica.*

Kerken

De interieurs van kerken van de verschillende geloofsbelijdenissen, die al sinds enkele eeuwen tot de cultus van het eiland Curaçao behoren, komen voor in een serie zegels (de zogenoemde kerkenzegels) die na een uitstel van een jaar wegens ontdekte drukonvolmaaktheden, tenslotte in 1970 in omloop kwamen. De St. Annakerk, de oudste katholieke kerk, oorspronkelijk een houten huis, dat in de 18e eeuw tot kerk werd verbouwd en later in steen is opgetrokken, kunt u vinden in Otrabanda.
De Portugees-Israëlitische synagoge van Punda werd voltooid in 1732 en is de oudste synagoge van de Nieuwe Wereld. Qua architectuur en interieur een zeer interessant gebouw. Als derde werd het interieur van de zogenaamde Fortkerk, ook uit de 18e eeuw, afgebeeld. Dit is de oudste protestantse kerk, die destijds in het fort Amsterdam werd gesticht ten behoeve van de daar gelegerde bezetting. Ook dit godshuis is van een oorspronkelijk houten keet tot een stenen kerkgebouw omgebouwd.
Ter herdenking van het 40-jarig bestaan van de parochie St.-Theresia in St.-Nicolaas op Aruba werd in 1971 een zegel* uitgegeven met de afbeelding van het huidige kerkgebouw, dat in 1935 het oude kerkje ging vervangen. De vestiging van de olie-industrie op het eiland en de daardoor sterke bevolkingsaanwas maakte het noodzakelijk dat de zielzorg ook daar intensief ter hand werd genomen.

Kinderpostzegels

Het instituut van postzegels met een toeslag voor het misdeelde kind, de zogenoemde Kinderpostzegels*, dat in Nederland al sinds 1924 voortreffelijk werk verricht, kent men in de Nederlandse Antillen sinds 1948. Werden de zegels aanvankelijk vrij onregelmatig uitgegeven, sinds 1963 komt aan het eind van elk jaar zo'n reeks in omloop. De afbeeldingen op de zegels betreffen veelal spelende of bezige kinderen*. Uw speciale aandacht vraag ik wel voor de zegels van 1955 met afbeeldingen van inheemse bloemen*, die tot de mooiste bloemenzegels ter wereld worden gerekend. De onderwerpen voor de kin-

* zie afgebeelde postzegels

NEDERLANDSE ANTILLEN
EERSTE SALUUT AAN DE VLAG
VAN DE U.S.A. DOOR FORT
ORANJE, ST. EUSTATIUS
16 NOVEMBER 1776
20
CENT

NEDERLANDSE
ANTILLEN
25c
MICHIEL ADRIAANSZ. DE RUYTER
OP ST. EUSTATIUS

CARAÏBISCHE COMMISSIE
25 Aruba · Dec · 1955 Ct
NEDERLANDSE ANTILLEN

NEDERLANDSE ANTILLEN
15c
STANNABAAI
CURAÇAO
1946
1956
CARAÏBISCHE COMMISSIE

50 JAAR OLIE-INDUSTRIE OP CURAÇAO
20 c
NEDERLANDSE ANTILLEN

NEDERLANDSE ANTILLEN
6 c
+1½
MONUMENTENZORG CURAÇAO

NEDERLANDSE ANTILLEN
7½ c
+2½
MONUMENTENZORG CURAÇAO

NEDERLANDSE ANTILLEN
15 c
+5
MONUMENTENZORG CURAÇAO

NEDERLANDSE ANTILLEN
22½ c
+7½
MONUMENTENZORG CURAÇAO

NEDERLANDSE ANTILLEN
25 c
MONUMENTENZORG CURAÇAO

ANTILLEN
NEDERLANDSE
droogdok
curaçao
30c

derpostzegels van 1967 zijn ontleend aan de aloude Nanzi-vertellingen zoals: prinses langneus, Nanzi en de tijger, de schildpad en de aap en het avontuur van Shon Arey's ballonvaart*.
Ook heeft men in de Antillen in 1962 voor het eerst zegels ten bate van culturele en sociale doeleinden*, zoals bij ons de uitgifte van de zomerzegels, laten verschijnen. Sinds 1967 zijn deze zegels elk jaar in omloop gebracht. De onderwerpen zijn voor deze zegels bijna steeds ontleend aan de rijke folklore van het land of het afbeelden van gebruiksvoorwerpen. De communicatie-middelen: pers, film*, radio en televisie kunt u gestyleerd terugvinden op de zegels van 1970.

Sport

Aan het onderwerp sport werden tot heden slechts vier emissies in de Antillen gewijd. In 1957 vierde men het 50-jarig bestaan van de padvinderij en tevens de 100e geboortedag van Lord Baden Powell. Op de herdenkingszegel is het portret van de vader van de padvindersbeweging te zien.
Ter gelegenheid van de 7e voetbalkampioenschappen voor Midden-Amerika en het Caraibisch gebied, die in 1957 op Curaçao werden gespeeld, waren vier zegels uitgegeven waarop spelmomenten zijn afgebeeld en een landkaart* van het betrokken gebied.
Het Internationale Kandidaten-Tournooi Schaken dat in 1962 in hotel Intercontinental op Curaçao werd gespeeld is ook met drie bijzondere zegels herdacht. Een paard uit het schaakspel en een wereldkaart zijn in het ontwerp verwerkt*.
Voor de vierde herdenkingsserie kwamen de XIXe Olympische Spelen in aanmerking, die in 1968 in Mexico City werden gehouden. De Olympische vlam*, een discuswerper en een stadion, waarboven duiven vliegen, staan op de drie zegels afgebeeld.

Hotels

De niet zo sterk stijgende prijzen, de gedegen economische politiek, de vreedzame en veilige atmosfeer, waaronder men op de Antillen leeft, de vriendschappelijke houding van de bewoners zijn bijna even aantrekkelijk voor de toeristen als de witte stranden en het kristalheldere water. Het toerisme betekent dan ook een belangrijke bron van deviezen-inkomsten. Het is daarom dat van overheidswege de oprichting van comfortabele hotels sterk is gestimuleerd. Ter gelegenheid van de openstelling van drie van deze moderne hotels werden herdenkingszegels uitgegeven; dat waren hotel Intercontinental op Curaçao in 1957, Hotel Caribbean op Aruba in 1959* en Hotel Bonaire in 1963 op het gelijknamige eiland. Op alle zegels staan deze hotels afgebeeld.

Ontwerpers

Het spreekt vanzelf dat vele grafische kunstenaars hun beste kunnen hebben moeten geven aan de arbeid die vereist is voor het ontwerpen van de 450 zegels, die sinds 1873 door de posterijen van de Nederlandse Antillen zijn uitgegeven.
In het algemeen werd voor de zegels die de afbeelding van het staatshoofd dragen van dezelfde ontwerpen als van die voor de Nederlandse zegels gebruik gemaakt.
Voorts schakelde men – ook nog geruime tijd na de tweede wereldoorlog – voor het vervaardigen van de Antilliaanse zegels bij voorkeur Nederlandse ontwerpers in.
Vooral echter na 1960 kregen – terecht overigens – Antilliaanse kunstenaars opdrachten voor het maken van ontwerpen voor de zegels, die de postadministratie van hun land van node had. Een van die ontwerpers, die heel veel Antilliaanse zegels op zijn naam heeft staan, is Oscar Ravelo Nadal. Ook Charles S. Corsen, W. C. Dieleman en A. N. Ayubi – om er enkele te noemen – hebben een aantal ontwerpen voor de moderne zegels geleverd.

Drukkerijen

De Antilliaanse zegels zijn nagenoeg alle gedrukt bij Johan Enschede en Zonen te Haar-

lem, de drukkerij die al sinds 1866 de Nederlandse zegels vervaardigt. Gedurende de tweede wereldoorlog, toen het contact met Nederland was verbroken, diende voor het vervaardigen van de Antilliaanse zegels naar andere drukkerijen te worden omgezien. Dat waren: G. Kolff en Co te Djakarta, Bradbury Wilkinson & Co te New Malden (Engeland) en American Bank Note Cy te New-York.
Ook gedurende de eerste wereldoorlog waren reeds moeilijkheden ontstaan. Bij gebrek aan bepaalde zegels heeft men voldoende andere aanwezige zegels schuin doorgesneden en gehalveerd uitgegeven. Ook werden wel hulpzegels in omloop gebracht. Dat waren zegels, die met handstempels of door middel van overdruk van een andere waarde-aanduiding zijn voorzien.

Uiteraard konden in het bestek van deze *'Schakels'* niet alle door de Nederlandse Antillen uitgegeven zegels met name worden genoemd of beschreven. Tot besluit mag wel worden vastgesteld dat het areaal aan zegels van dit land een goede en reële weerspiegeling geeft van de vele aspecten die het eilandenrijk van de Antillen te bieden heeft.

1874
1949
WERELD POST
VERENIGING
6 C
NED.ANTILLEN

10c
100 JARIG BESTAAN VAN DE UNION INTERNATIONALE DES TELECOMMUNICATIONS
UIT
1865-1965
NEDERLANDSE ANTILLEN

NEDERLANDSE
ANTILLEN
10 CENT
INTERNATIONALE ARBEIDSORGANISATIE
1919-1969

NED. ANTILLEN
6C+4C
ZEEMANSWELVAREN

nederlandse
Pantserschip
1907-1967
antillen
6c

NEDERLANDSE ANTILLEN
ALM DUTCH ANTILLEAN AIRLINES
10C

1908-50 JAAR-1958
LANDS
RADIO
15c
NEDERLANDSE ANTILLEN

nederlandse
25c
wereldomroep
radio nederland
relaystation bonaire
antillen

19
41
19
66
mo
25c
nederlandse antillen

ST THERESIA PAROCHIE
1931-1971 40 JAAR
ST NICOLAAS ARUBA
20C
NEDERLANDSE ANTILLEN

nederlandse
10c
+5c
antillen

ANTILLEN
NEDERLANDSE
voor het kind
25ct
+11

NEDERLANDSE
voor
het
kind
ANTILLEN 25c +11

NEDERLANDSE-ANTILLEN
Voor het kind
Bellisima
25c+11
Antigonon leptopus Hook.&Arn.

NEDERLANDSE ANTILLEN
15+5c
voor het kind

5
+2c
NEDERLANDSE
ANTILLEN

6+3c
NEDERLANDSE ANTILLEN

NEDERLANDSE ANTILLEN
10
+5c

20
+10c
NEDERLANDSE ANTILLEN

25
+12c
NEDERLANDSE
ANTILLEN

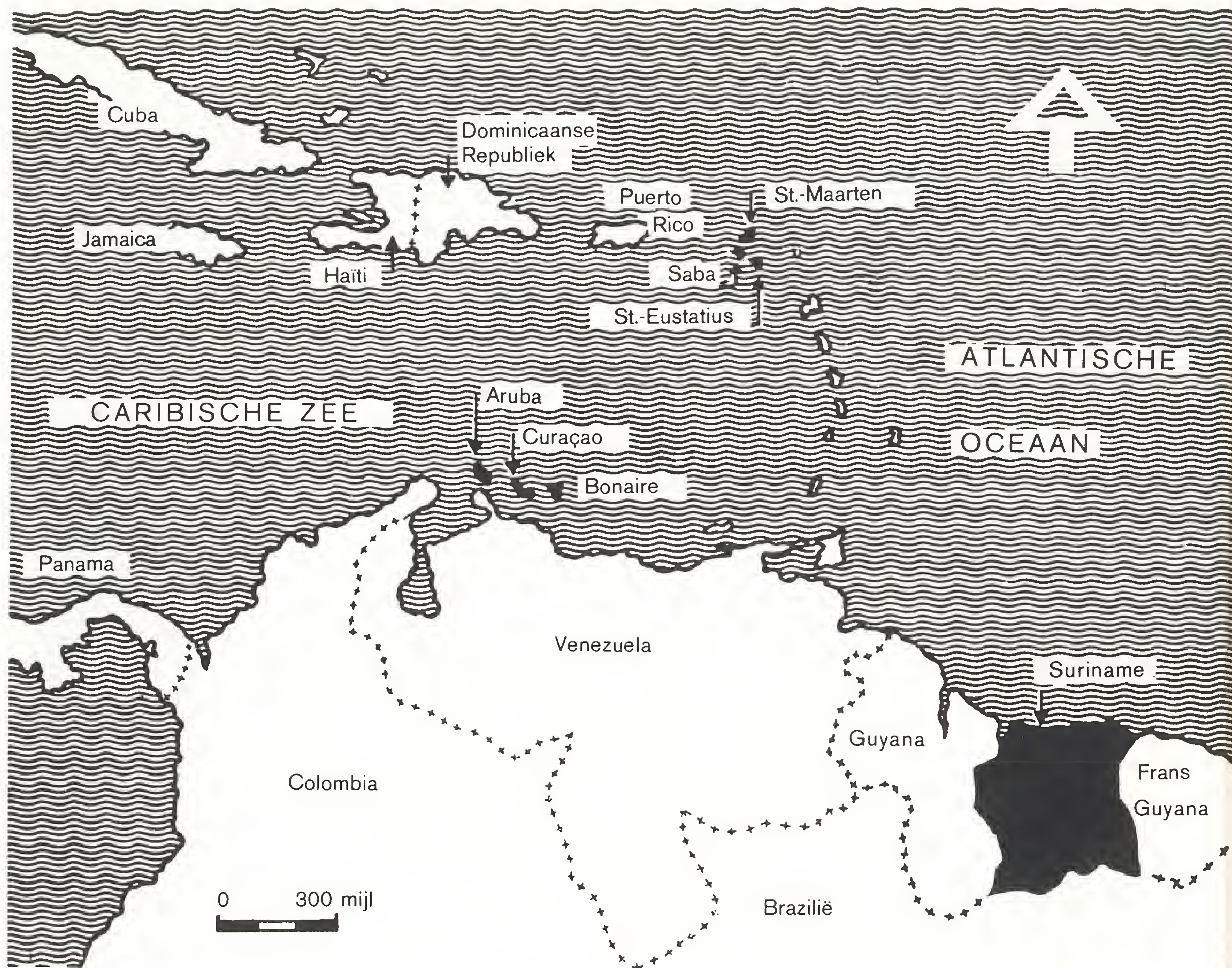

ANTILLEN
NEDERLANDSE
15
+ 5c

NEDERLANDSE ANTILLEN
SOCIALE EN CULTURELE ZORG

10c NEDERLANDSE ANTILLEN
INTERNATIONAAL
KANDIDATENTOERNOOI
+5
1962

nederlandse
mexico
1968
antillen 10c

NEDERLANDSE ANTILLEN
15c HOTEL ARUBA CARIBBEAN

Cuba
Dominicaanse
Republiek
Puerto
Rico
St.-Maarten
Jamaica
Haïti
Saba
St.-Eustatius
ATLANTISCHE
OCEAAN
CARIBISCHE ZEE
Aruba
Curaçao
Bonaire
Panama
Venezuela
Suriname
Guyana
Frans
Guyana
Colombia
0
300 mijl
Brazilië

In de uitgave *'Schakels'* zijn o.m. verschenen de nummers:

S 71	bewoners van de kuststreek in Suriname
S 73	cultureel patroon van Suriname
S 75	pionierswerk in Suriname
S 78	natuurbescherming in Suriname
NA 55	ontwikkeling van het toerisme in de Nederlandse Antillen
NA 57	Nederlandse Antillen; ontwikkeling van de Bovenwindse eilanden
NA 58	havens en vliegvelden in de Nederlandse Antillen
NA 59	bevolking van de Nederlandse Antillen

Voorts zijn verschenen:

- fotomapjes en kaartjes van Suriname en de Nederlandse Antillen,
- de rechtsorde in het Koninkrijk der Nederlanden,
- Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden,
- de eilandenregeling Nederlandse Antillen met toelichting,
- Holland Herald, Netherlands Antilles, Special Issue,
- Holland Herald, Volume 6, nr. 11, The Antilles,
- Holland Herald, Suriname, Special Issue,
- Holland Herald, Volume 7, nr. 11, Surinam
- onderwijs in de Nederlandse Antillen.

Deze uitgaven zijn, voorzover voorradig, gratis verkrijgbaar bij het **Bureau Voorlichting van het Kabinet voor Surinaamse en Nederlands-Antilliaanse Zaken, Herengracht 19a, Den Haag (postbus 115), telefoon 070-624301.**

In de meeste bibliotheken in Nederland zijn *'Schakels'* en andere uitgaven van het Kabinet voor Surinaamse en Nederlands-Antilliaanse Zaken over Suriname en de Nederlandse Antillen aanwezig.

Voorlichting over Suriname en de Nederlandse Antillen wordt wekelijks iedere maandag (17.20 u.-17.30 u.) en dinsdag (17.00 u.-17.10 u.) via radio Hilversum gegeven.

Voorlichtingsmateriaal over beide landen is voorts verkrijgbaar bij Sticusa, Amsterdam. Diasets, expositie-sets, alsmede leskoffers voor onderwijsdoeleinden worden gratis in bruikleen gegeven. Lesboekjes worden gratis verstrekt en mogen worden behouden.
Nederlandse Stichting voor Culturele Samenwerking met Suriname en de Nederlandse Antillen (Sticusa), J.J. Viottastraat 41, Amsterdam, tel. 020-719944.

Voor informatie over films betreffende Suriname en de Nederlandse Antillen kan men terecht bij de Rijksvoorlichtingsdienst, afd. Filmotheek, Noordeinde 43, Den Haag, tel. 070-183830, toestel 236.
Foto's en dia's van beide landen zijn verkrijgbaar bij het Koninklijk Instituut voor de Tropen, Centraal Bureau Foto-documentatie, Mauritskade 63, Amsterdam, tel. 020-924949.

Uitgave Kabinet voor Surinaamse en Nederlands-Antilliaanse Zaken, Herengracht 19a, 's-Gravenhage

Vormgeving en druk: Staatsdrukkerij, 's-Gravenhage

305436 f